

Beste,

Met het oog op de komende gemeenteraadsverkiezingen stelde de milieuraad haar verlanglijst samen. Gezien de diversiteit aan geledingen binnen de adviesraad probeerden wij daarbij iets verder te zien dan de straatboom voor de garagepoort van onze leden. Wij namen daarom ook (een deel van) de 17 “Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen” als basis voor bijgevoegd document.

Deze ‘Sustainable Development Goals’ (SDG’s) of ‘Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen’ werden goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in september 2015. Deze opvolgers van de Millenniumdoelstellingen gaan niet meer uit van de klassieke Noord-Zuid indeling. De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen zijn universeel en gelden voor alle landen in de wereld, noord en zuid, oost en west.

Door deze werkwijze lijken een aantal suggesties en ideeën de wettelijke verplichtingen van een gemeentebestuur te overstijgen. Dat kadert dus perfect in de sterk evoluerende draagkracht die hogere overheden en voornamelijk de eigen inwoners van hun lokale bestuurders verwachten.

Omwille van de leesbaarheid probeerden we het geheel van onze verwachtingen zo bondig mogelijk te communiceren.

Wij hopen, geachte lezer, dat wij u met dit memorandum kunnen bevestigen en sterken bij het opstellen van uw verkiezingsprogramma.

Met vriendelijke groeten,

Luc Giglot
Secretaris

Erik De Bruyn
voorzitter

Inleiding

De laatste jaren is ons wereldbeeld ontzettend veranderd. Op alle vlakken. Niet in het minst op vlak van milieu. Het is een cliché maar de wereld is ons dorp geworden. Het is dan ook vanzelfsprekend om bij het ontwikkelen van een visie zich niet meer te beperken tot het wereldbeeld van vroeger.

De Milieuraad besloot om het verkiezingsmemorandum 2018 te kaderen in een ruimer wereldbeeld. Bij de vorige memoranda vertrokken we van de plaatselijke problemen. Deze werden dan, naargelang het belang, in een ruimere context geplaatst. Vanuit deze werkwijze worden niet alle deelaspecten globaal bekeken. Een aantal problemen en uitdagingen bleven in een plaatselijk perspectief steken waardoor ze minder aandacht kregen. Hierbij ontstond de indruk dat ze niet belangrijk waren.

Vertrekkend van een mondiaal standpunt worden alle milieu aspecten ruimer gekaderd. Het geeft een extra stimulans om plaatselijke problemen en uitdagingen aan te pakken. Bij het aanpakken van een plaatselijk probleem wordt niet enkel het eigen leefplekje verbeterd, maar tegelijk ook de grotere wereldproblemen. Het gaat niet enkel meer om jezelf maar om alle wezens op deze planeet. En dat maakt een wereld van verschil!

De Milieuraad moest hiervoor niet zelf het warm water uitvinden. We kregen een prachtig werkinstrument aangereikt door de VN. Namelijk de 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen, gepubliceerd in 'lokale schouders voor mondiale uitdagingen'. Het uitgangspunt is niet de klassieke Noord-Zuid indeling waarbij de verantwoordelijkheid van 'schuld en oplossing' wordt verdeeld. De duurzame ontwikkelingsdoelstellingen zijn universeel. Ze gelden overal op onze planeet. Het aanpakken van de problemen is ieders verantwoordelijkheid. De schuld wordt niet 'verdeeld' maar de oplossingen worden gezamenlijk aangepakt. Deze hedendaagse, mondiale aanpak is gebaseerd op 5 pijlers. de Mens, de planeet, welvaart, vrede en samenwerking.

Een aantal problematieken worden benaderd vanuit verschillende standpunten aangezien alles met alles te maken heeft. Zodoende krijg je overlappingsen. De Milieuraad behandelde daarom niet alle 17 hoofdstukken. We kozen de thema's waarin we het best onze eigen plaatselijke doelstellingen zo concreet mogelijk konden vertalen. Bijvoorbeeld; de Voedselproblematiek, duurzame plaatselijke landbouw, water en sanitatie, betaalbare energie, economische groei, waardig werk voor iedereen, stimuleren van innovatie, duurzame industrie, en anderen.

Per hoofdstuk worden de doelstellingen verklaart op het mondiale en het lokale vlak zodat men op alle niveaus een zeer concreet beeld heeft van de problematieken en voorstellen. En uiteraard van de enorme kansen die liggen in het aanpakken van de problemen. Een plaatselijke oplossing, is een globale sprong voorwaarts.

Bij deze nodigen we alle partijen en burgers uit om het resultaat van de toetsing van de grotere en kleinere wereldproblemen door de milieuraad te lezen. Onze mondiale kijk op onze lokale problemen.

Het zal de lezer verbazen hoeveel we zelf kunnen doen aan de grote wereldproblemen door onze eigen plaatselijke ingrepen. En welke kansen men laat schieten door mogelijkheden te negeren.

Bij deze wens ik alle leden van de milieuraad te danken voor het geduld en volharding om mee te werken aan dit verkiezingsmemorandum. Het is een consensus van de verschillende kritische visies die de milieuraad rijk is, en die haar zo waardevol maakt.

Tot slot wensen we de politieke partijen succes in het verwerken van de visie van de milieuraad in hun programma's. Hopelijk zien jullie de kansen om onze leefomgeving in al haar facetten te verbeteren.

Erik De Bruyn
voorzitter

Duurzame ontwikkelingsdoelstelling 2

Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw

“Iedereen heeft toegang tot betaalbare voeding. Door het gebruik van nieuwe landbouwtechnieken wordt gezond en kwalitatief voedsel op een duurzame manier verbouwd. Zo heeft elke mens voedselzekerheid.

Steden en hun bewoners zijn zeer kwetsbaar in hun toegang tot betaalbare en gezonde voeding. Een goede verbinding tussen de steden als afzetmarkt en de lokale producenten uit de omliggende plattelandsgemeenten vergroot zowel de toegang tot betaalbare en gezonde voeding voor stedelingen, als de kans op een gewaarborgd loon en afzetmarkt voor de lokale producenten. Ook het gebruik van landbouwgrond is cruciaal. Zeker kleinschalige landbouwbedrijven staan onder toenemende druk van de verstedelijking (en vastgoedmarkt) en van het intensieve, recreatieve gebruik van het landschap. Het behoud van de landbouwactiviteit en de generatiewissel in de landbouw worden daardoor moeilijk. Veel vruchtbare gronden dreigen zo uit de actieve landbouw te verdwijnen. Hoe kan een lokaal bestuur duurzame, kleinschalige en creatieve landbouw ondersteunen? De ambitie kan zijn om zelfvoorzienend te worden, maar ook om duurzame ontwikkeling te versterken en de onderbenutte ruimten een bestaansreden te geven. Lokale besturen (dus ook OCMW's) kunnen bv. eigen gronden verpachten en ter beschikking stellen voor biologische en stadslandbouw (bv. Community Supported Agriculture, pluktuinen).”

Uit: Lokale schouders voor mondiale uitdagingen (VVSG)

Rol & belang van het gemeentebestuur:

- Duurzame landbouw ondersteunen en promoten door middel van:
 - Sensibiliseren van bewoners, (gemeentelijke) diensten, middenstand en industrie:
 - Lokale producten en producenten promoten
 - Het gebruik van seizoensproducten aanmoedigen
 - Bewust beleid voeren binnen de gemeentelijke diensten, en bij uitbreiding gemeentescholen en andere instellingen van het lokale bestuur.
 - Een duurzame lokale voedselstrategie verkort de (economische) voedselketen. Bijkomend creëer je zo een sterkere verbinding tussen (lokale) consumenten en (lokale) producenten/landbouwers.

Concrete acties:

Om tot een actief engagement van het gemeentebestuur te komen verwacht de milieuraad:

- Organisatie van een “alternatieve” recurrente **markt voor seizoensgebonden en lokale voeding** (cfr. jaarlijkse boerenmarkt in Waarloos). In overleg met de lokale producenten en partners kan de frequentie en organisatie van zo'n markt bepaald worden. Er kan gekeken worden naar een uitbreiding van de wekelijkse markt, organisatie van een afzonderlijke maandelijks/tweemaandelijks/jaarlijkse/... markt.
- Uitbouw van **ecologisch buurt-tuinieren** door:
 - Openbare restgronden ter beschikking te stellen, naar analogie van het project in de tuin van de heemkundige kring. De reeds opgebouwde expertise vormt een betrouwbare basis voor de haalbaarheid, de vormgeving en de actieve & begeleidende inbreng door het gemeentebestuur.
 - Optreden als mede-initiatiefnemer en bemiddelaar om privateigenaars te overhalen om (een deel van) hun eigendom ter beschikbaar te stellen voor samentuinen.
 - Aanleg van eetbare gevels.
 - Inventaris opmaken van eetbare planten, kruiden, bloemen op openbaar domein (cfr. Snoepstraatjes aan de Nachtegaal) en deze waar relevant picturaal kenbaar te maken.
- Opstart van een **voedselteam**¹ door partnerships op te zetten.

¹ Een voedselteam is een groep mensen die samen basisvoedsel aankopen bij lokale of regionale producenten en dat wekelijks afhalen in een gemeenschappelijk depot.

- **Recuperatie van** voor menselijke consumptie geschikte **voedseloverschotten** uit lokale winkels en warenhuizen ter beschikking gesteld kunnen worden aan sociaal/economisch kwetsbare groepen in de lokale gemeenschap, via bijvoorbeeld een Kontichse voedselbank of systeem van sociale maaltijden eventueel in samenwerking met het OCMW.
- Fair trade promoten, cfr. de Fair trade – Gemeente campagne, door bekendheid te creëren bij burgers, horeca, verenigingen en andere bedrijven voor duurzame voeding uit eerlijke handel (eerlijke verloning, sociale bescherming op de werkvloer,...). Hierbij is het gemeentebestuur eveneens alert voor de korte keten en de ecologische voetafdruk van de fair trade producten.
- **Compostmeesters opleiden** en uitgebreider **ondersteunen**. Compost reduceert enerzijds het volume restafval en kan anderzijds ook gebruikt worden als natuurlijke meststof (in de plaats van het gebruik van meer schadelijke kunstmeststoffen).

Duurzame ontwikkelingsdoelstelling 6

Verzeker toegang en duurzaam beheer van water en sanitair voor iedereen

“Eenieder heeft recht op veilig drinkbaar water en sanitaire voorzieningen. De waterkwaliteit moet verbeteren, onder meer door vervuiling te verminderen, te stoppen met het dumpen van chemicaliën en afvalwater met de helft te reduceren. Waterschaarste moet aangepakt worden.

Lokale besturen zijn een belangrijke partner voor waterbeheer en moeten met verschillende instanties samenwerken om tot duurzaam gebruik en hergebruik van water te komen. De regelgeving en het vastleggen van normen voor waterkwaliteit liggen voornamelijk op Europees niveau. Zo moeten tegen 2027 met de stroomgebiedplannen de watersystemen in goede toestand zijn.

In Vlaanderen zijn er verschillende spelers zoals de Vlaamse Milieu Maatschappij (VMM) die toezicht houden op het drinkwater, de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, de provincies. Duurzaam waterbeleid en –beheer vereisen een integrale aanpak waaronder afval, drinkwater, stormwaterbeheer en ruimtelijke inrichting zowel in stedelijke als in landelijke gebieden.”

Uit: Lokale schouders voor mondiale uitdagingen (VVSG)

Rol en belang van het gemeentebestuur

- Lokale bestuur werkt samen met bovenlokale instanties om tot duurzaam gebruik en hergebruik van afval-/hemelwater te komen. Het gemeentebestuur is verantwoordelijk voor een adequate bestrijding van verdroging en lokale wateroverlast.
- Daarnaast acteert het gemeentebestuur als voorbeeldfunctie in zijn behandeling van afval- en hemelwater.

Concrete acties:

- **Afvalwater**
 - Inzetten op de aanpassing van de rioleringen volgens de voorziene Europese normen door de opmaak van een lange termijnvisie. De milieuraad vraagt om de komende legislatuur in te zetten op het maximaal **vasthouden van regenwater ter plaatse** door het **afkoppelen van grote verharde oppervlakken**, bijvoorbeeld in KMO zones waarbij afkoppelen parallel moet gebeuren met meer ruimte voor oppervlakte-waterbuffering. Een actuele inventaris van de straatrioleringen is hiervoor noodzakelijk.
- **Hemelwater**
 - Inzetten op het **gebruik van hemelwater** door:
 - infrastructuur voor opvang van hemelwater in woningen bij nieuwbouw en renovatieprojecten te verplichten.
 - Ondersteuning van een eventueel subsidiesysteem
 - Uitoefenen van de voorbeeldfunctie door:
 - in gemeentelijke gebouwen (scholen, sporthal, administratieve gebouwen...) actief hemelwater te gebruiken
 - openbare toiletten met hemelwaterspoeling te installeren
 - gebruik van hemelwater te stimuleren in semipublieke gebouwen met (feest)zalen, vergaderruimtes,...
 - **Wateroverlast maximaal in te perken:**
 - Verder sensibiliseren van de lokale gemeenschap m.b.t.:
 - Het bufferen en huishoudelijk gebruik van hemelwater;
 - De doorlaatbaarheid van de bodem, meer specifiek i.v.m. de verharding van o.a. voortuintjes. De milieuraad suggereert de invoering van een, substantiële en jaarlijks verhogende vergoeding per verharde m² voortuinstrook boven de normen uit het gemeentelijk bouwreglement (b.v. startbedrag: 20 EUR/m²). In specifieke situaties zoekt men best naar alternatieven.
Bijvoorbeeld: beletagewoningen uit o.a. jaren '70 (Kontich-kazerne) waar de gevelpartijen op straatniveau beperkt blijven tot een opeenvolgende reeks

voordeuren en garagepoorten. Dikwijls wordt in deze straten alle hemelwater afgevoerd naar de achterzijde van de woningen. In deze specifieke situatie lijkt ontharden van de voortuinstrook eerder utopisch en zou de jaarlijkse vergoeding vervallen indien een halve verharding gebruikt. We denken hier b.v. aan grastegels.

- Aandacht bij het herinrichten van de publieke ruimte aan:
 - Het soort tegels, kleine waterpartijen, waterbekkens, hittebestendige maatregelen, het voorzien van overstromingsgebieden, ... in het kader van klimaatadaptatie.
 - Verdere investering in open-water bekkens:
 - Kontich heeft reeds een viertal iets grotere zones voor waterretentie: de meanderende loop van Hesspoelbeek in Hessepoelbos, de meanderende loop van dezelfde beek in Hulstmansbos, de waterretentiezone Babbelse Plassen aan het Langbos in Kontich-Kazerne en de waterretentiezone in natuurgebied Schapenhagen, eveneens in Kontich-Kazerne. In 3 van de 4 gevallen zien we daarbij een nauwe samenwerking met DIW en Natuurpunt die haar terreinen belangeloos ter beschikking stelt. Op die manier kan het gemeentebestuur op relatief goedkope wijze verder werken aan de bescherming van haar inwoners voor wateroverlast. De vraag stelt zich of het gemeentebestuur dit soort win-winsituaties ook met andere partners kan aangaan? Het lijkt de milieuraad namelijk noodzakelijk dat het bestuur actief verder naar locaties voor zinvolle bufferbekkens blijft zoeken.

Duurzame ontwikkelingsdoelstelling 7

Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen

“Energie moet efficiënter geproduceerd en gebruikt worden. Iedereen krijgt toegang tot moderne, betaalbare en duurzame energie. Hernieuwbare bronnen worden steeds belangrijker.

De hefboomen voor energiebeleid liggen op Europees, federaal en Vlaams niveau. In het Witboek Duurzame Energie liggen tal van voorstellen voor maatregelen. Lokale besturen kunnen door hun investeringen in de lijninfrastructuur de voorwaarden mee creëren voor de omschakeling naar duurzame energie.”

Uit: Lokale schouders voor mondiale uitdagingen (VVSG)

Rol en belang van het gemeentebestuur

- De voorbeeldfunctie van het gemeentebestuur is een cruciaal gegeven om tot een duurzaam milieubeleid op lokaal vlak te komen. Op vlak van energie komt de voorbeeldfunctie van het gemeentebestuur steeds beter tot uiting, zoals door de uitvoering van energieaudits bij de renovatie van de “Nachtegaal” en “Academie Kontich”.

Concrete acties

De milieuraad beveelt volgende acties aan om de voorbeeldfunctie van het gemeentebestuur inzake energie kracht bij te zetten:

- Bij toekomstige/lopende renovaties van gemeentelijke gebouwen **doorgedreven energie-audits** uitvoeren om maximale energie-efficiëntie via best beschikbare technieken te introduceren.
- **Ondersteuning van energietoepassingen**, i.e. burgers die zich samen inzetten voor duurzame, lokale energieproductie zoals ZuidtrAnt, door:
 - het actief mee uitwerken van decentrale energiesystemen en b.v. een “slim” elektriciteitsnet als “Kontich stroomt” uitbouwen;
 - draagvlak forceren voor het verLEDten van de openbare verlichting al dan niet buiten de monopoliepositie van Eandis om;
 - Keuze afdwingen om, voornamelijk, in het buitengebied enkel waar nodig straatverlichting te plaatsen met keuze van lichtintensiteit en dimbaarheid
 - Draagvlak creëren voor windmolens.
 - het voorzien van elektrische laadpalen (ook voor fietsen) op het openbare domein;
 - het gebruik van biomassa binnen de toegestane emissienormen stimuleren als vorm van groene energie:
 - Haalbaarheid nagaan van hergebruik bermmaaisel als energiebron voor de verwarming van de gemeenteschool.
 - enz.
- Continu sensibiliseren en vooral stimuleren van de bevolking om efficiënt om te gaan met energie, door middel van o.a.
 - Een regelmatig geactualiseerd gemeentelijke **subsidierglement voor energiebesparende maatregelen**:
 - Financiële ondersteuningsmogelijkheden mee bekend te maken voor het isoleren van woningen en gebouwen;
 - Bouw van **klimaat-neutrale wijken** op te nemen in het beleidsprogramma door bijvoorbeeld:
 - Bij nieuwbouwprojecten gasvrije² wijken op te leggen. Ook deze fossiele brandstof is immers niet oneindig. Denken we maar even aan de gevolgen voor mens en milieu door de slinkende voorraad Nederlandse aardgas.

- **Economische energie-armoede wegwerken:**

² <https://milieudefensie.nl/publicaties/bestanden/jouw-wijk-zonder-gas-toolkit>
Verkiezingsmemorandum milieuraad

- De overdreven prijsstijgingen voor energie creëren mensen die letterlijk met energie-armoede worden geconfronteerd. Het is een taak van het gemeentebestuur om deze mensen te detecteren en te bemiddelen in hun toegang tot water en energie bij niet-betaalde facturen.

Duurzame ontwikkelingsdoelstelling 8

Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen

“Vooral de minst ontwikkelde landen hebben nood aan economische groei. Veilige werkomstandigheden, waardig werk voor mannen, vrouwen en jongeren en bescherming van de arbeidsrechten kunnen daartoe bijdragen. De Verenigde Naties willen slavernij, dwangarbeid en kinderarbeid uitroeien. Economische groei mag in geen geval schade toebrengen aan het milieu en de levensomstandigheden van mensen.

Lokale besturen spelen een regierol voor economie en werkgelegenheid”

Uit: Lokale schouder voor mondiale uitdagingen (VVSG)

Rol & belang van het gemeentebestuur:

- Visie en strategie ontwikkelen inzake lokale economie vanuit een sterkte-zwakteanalyse³ van de lokale troeven: het samenspel tussen openbare werken en publieke inrichting, toerisme en milieu als hefboven voor lokale economische groei.”
 - De milieuraad waardeert dat de sociale tewerkstelling wordt gestimuleerd door sociale bedrijven en hun activiteiten mee in te zetten, b.v. Noordheuvel en Opnieuw & Co.

Concrete acties

De milieuraad ziet volgende taken bij het gemeentebestuur om aan duurzame economische groei te doen binnen onze gemeente:

- **Verduurzamen** van nieuwe en bestaande **bedrijventerreinen** door natuurwaarden blijvend te integreren in gemeentelijke bouwvoorschriften en door het opwaarderen van bufferzones.
 - Vanuit de stimulerende aanpak van het gemeentebestuur ziet de milieuraad nog toekomstmogelijkheden in:
 - het aanbieden van gemeenschappelijke diensten binnen een gegeven KMO-gebied, zoals de lokale energieproductie (zonneparken,...), ontwikkeling van bufferzones, gemeenschappelijke kinderopvang, etc.
 - het CO2-neutraal maken van bedrijven en bedrijventerreinen door middel van o.a. warmtekoppeling, waterstof, beperkte windmolens, PV-panelen, ...;
 - het uitwerken van een duurzaam en efficiënt logistiek systeem als het bundelen van transporten en elektrisch vervoer, cfr. Mechelen
 - Vanuit de begeleidende aanpak:
 - Investeren in streekontwikkeling met aandacht voor toerisme, de lokale inbedding van bedrijven, het lokale artisanat en ambachten. Als voorbeeld verwijzen we hier naar de verplichting in de vergunning voor DHL-Freyr om minstens 4 maal per jaar een multidisciplinaire opvolgingscommissie bijeen te roepen om de evolutie in deze bedrijfsomringende aspecten te evalueren en sturen.
- Aankoopbeleid verduurzamen door duurzaamheidscriteria, inclusief sociaaleconomische criteria bv. over eerlijke handelspraktijken (juiste verloning, sociale bescherming op de werkvloer...), te integreren in beleid, cultuur en procedures van de gemeentelijke diensten.
- **Beleidsvisie lokale economie uitbreiden** naar alle ondernemers in Kontich. Naast VANK zijn ook de lokale landbouwers en KMO's een volwaardige partner.
 - Wat kan het gemeentebestuur doen voor lokale kleinschalige landbouw die als onderdeel van de korte keten inzake voedsel(veiligheid) kan functioneren (stadslandbouw, coöperatieven...);

³ Die sterkte-zwakteanalyse is een bedrijfskundig model dat intern de sterktes en zwaktes en in de omgeving de kansen en bedreigingen analyseert; op basis hiervan wordt vervolgens de strategie bepaald.

- Zoeken naar andere manieren om de lokale economie en de kleine zelfstandigen nog beter te ondersteunen dan in het zinvolle promoten van onze streekproducten.
- **Kernfunctie van woon- en bedrijfszones** behouden door een leefbaar compromis te zoeken tussen burgers, bedrijven en het bijhorende verkeer:
 - Verkeersluwe residentiële wijken in een natuur-benaderend kader vooropstellen;
 - Verkeersstromen optimaliseren
 - Sensibiliseren van duurzame verplaatsingen via STOP principe, bijvoorbeeld
 - gebruik openbaar vervoer: sneldiensten, tram Kontich – Antwerpen,
 - Regionale sensibiliseringscampagne als de 7 km club ondersteunen

Duurzame ontwikkelingsdoelstelling 9

Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie

“Een sterke economie en maatschappelijk welzijn steunen op een degelijke duurzame infrastructuur. Ook innovatieve industrie en internet voor iedereen zijn essentieel. Lokale besturen zijn zeer belangrijke investeerders voor infrastructuur: in België, respectievelijk Vlaanderen staan zij in voor bijna de helft van de overheidsinvesteringen.”

Uit: Lokale schouders voor mondiale uitdagingen (VVSG)

Rol & belang van het gemeentebestuur

Het gemeentebestuur hanteert duurzame infrastructuur rekening houdend met de ecologische realiteit als fundamentele norm in zijn beleid.

Concrete acties

De milieuraad beveelt volgende acties aan:

- Investeren in publieke ruimte die rekening houdt met klimaatveranderingen
 - De komende legislatuur Park Spoor uitbouwen op de tot nu toe gebruikte, communicatieve manier als een publieke ruimte die rekening houdt met klimaatveranderingen; i.c. met onder andere een uitgewerkt en passend hemelwaterbeleid
 - Ook op andere locaties **multifunctionele blauw-groene zones** creëren. Deze zones moeten als integraal deel van de infrastructuur beschouwd worden bij grote infrastructuurwerken, en niet langer als een “*last resort*” voor de restruimte.
 - Ecologische initiatieven en normen hanteren bij het vergunnen van grote en kleine bouwprojecten.
 - Publieke ruimtes ingericht als gemeenschappelijke tuin genieten de voorkeur op gemeenschappelijke parkings. Dat neemt niet weg dat het gemeentebestuur ook oog moet hebben voor die problematiek. De oplossingen die het Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan suggereert door grote randparkings te voorzien voor langparkeerders en de meer centrale parkings te reserveren voor kortparkeren, moet hierbij de leidraad zijn.
 - Trage wegen en voetwegen opwaarderen en maximaal openstellen, inclusief het creëren van groene doorgangen tussen woonwijken
- De **ecologische inrichting van KMO-zones** moet een *fundamentele* norm zijn, zowel bij nieuwe als bij de aanpassing van bestaande bedrijventerreinen. Het gemeentebestuur moet investeren in het verduurzamen van bestaande of nieuwe bedrijventerreinen integreren in haar vergunningspolitiek.
- Het gemeentebestuur kan cradle to cradle⁴ promoten bij bedrijven.
- Stimulerende en begeleidende rol van het gemeentebestuur bij het zoeken naar en uitwerken van de promotie van fietsgebruik bij bedrijven door:
 - Samenaankoop (elektrische) fiets- en fietsinfrastructuur
 - Fiets-o-strades te ontwikkelen en bekend te maken bij de bevolking
- In ditzelfde kader verwacht de milieuraad en bij extensie de bevolking uiteraard dat het gemeentebestuur zelf inzet op **duurzame overheidsopdrachten** waarbij rekening wordt gehouden met de ecologische en sociale criteria door middel van o.a. doorgedreven energie- en wateraudits voor alle gemeentelijke “overheidsgebouwen. Deze audits fungeren als leidraad gebruiken bij (toekomstige) renovaties.
- Ook bij het organiseren van samenaankopen onder begeleiding van het gemeentebestuur dient men rekening te (doen) houden met ecologische elementen.

⁴ Dit principe houdt in dat producten na gebruik kunnen worden hergebruikt in een nieuw product of als grondstof kunnen dienen. Het principe, ontwikkeld door William McDonough en Michael Braungart, is ontleend aan ecosystemen.

- Ontwikkeling van een “economisch” loket dat startende ondernemers begeleidt naar duurzame bedrijfsvoering, bijvoorbeeld via doorverwijzing naar lokale/provinciale incubatoren (b.v. StartIT@kbc , universiteiten, ...
- Opmaak van een **duurzaam financieel beleid** waarbij economische, sociale en ecologische criteria gehanteerd worden, b.v. geen investering in uiterst speculatieve producten, wapenhandel, ...
- Ondersteunen van **zinvol en duurzaam gebruik van openbare ruimte** door bijvoorbeeld kantoorruimtes en productie-eenheden te laten samensmelten.

Duurzame ontwikkelingsdoelstelling 11

Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam

“De huisvesting van de toekomst dient rekening te houden met een groeiende bevolking. Dat gaat gepaard met veilig, proper en duurzaam bouwen. Woongebieden krijgen meer groen en natuur. Degelijk openbaar vervoer biedt een antwoord op verkeersvervuiling.”

Uit: Lokale schouders voor mondiale uitdagingen (VVSG)

Rol & belang van het gemeentebestuur

- Het gemeentebestuur zet een woonbeleid uit dat vertrekt vanuit veilig, compact(er) en duurzaam bouwen met hernieuwbare materialen waarbij de verschillende functies van openbare ruimte - ie wonen, werken, mobiliteit - met elkaar verenigd worden. Er wordt aandacht besteed aan de waterhuishouding en het groen patrimonium, al dan niet in combinatie met partners zoals Natuurpunt, AWV en de provincie. Zoals altijd, blijven er natuurlijk groeimogelijkheden, maar de huidige inspanningen die worden geleverd op het openbare domein in onze gemeente zijn reeds zeer verdienstelijk:
 - het goed beheer van het laanbomenbestand (bv. correct snoeien, boombescherming en heraanplanten),
 - de creatie van "prairiebeplanting" met een jaarrond bloeiend aspect,
 - het aanplanten van bloembollen in de grasperken,
 - het extensiveren van het maaibeheer,
 - de inrichting van het speelbos te Waarloos of de uitgevoerde werken rond het Kapellekesbos .

Concrete acties

De milieuraad vraagt het gemeentebestuur om volgende acties om tot een duurzame(re) mobiliteit te komen:

- Inzetten om de **verkeersproblematiek te verminderen** door in te zetten op verschillende fronten:
 - Verbinding tussen de carpoolparking aan E19 en Antwerpen door tram of trambus.
 - De milieuraad onderkent dat de gemeente hier slechts een kleine schakel is. Een volgehouden samenwerking met omliggende gemeenten als Edegem en Mortsel is hier een noodzaak.
 - Fietsinfrastructuur verbeteren:
 - Het gebruik van de (elektrische) fiets als volwaardig alternatief voor het langere-afstands woon-werkverkeer stimuleren
 - Sensibiliseringscampagnes zoals de “weer een fiets minder” of “7km club” ondersteunen.
- **STOPPRINCIPE**, waarbij het onderhoud en de aanleg van trottoirs, voet- en fietspaden voorrang krijgt op die van autowegen, **verder ondersteunen**. Fietsstraten, schoolstraten en het veilige oversteekstelsel voor voetgangers en fietsers op bijvoorbeeld het kruispunt Duffelsesteenweg – Pronkenbergstraat – Singel zijn belangrijke realisaties op dit vlak. De milieuraad verwacht dat het gemeentebestuur actief zoekt naar verbeteringen in de infrastructuur van de zwakke weggebruikers, bijvoorbeeld door
 - een controlesysteem op het naleven van de maximumsnelheid in de zones 30, naar analogie van het beleid in Hove bijvoorbeeld.
 - vernieuwing van trottoirs.
 - inzetten op het trage wegenbeleid.
- **Gemeentelijke voorbeeldfunctie verhogen** door:
 - het stimuleren van fiets en openbaar vervoer voor het eigen personeel;
 - samenwerken met energiecoöperatieve ZuidtrAnt als streekeigen initiatief dat gemeenten en particulieren begeleid naar een duurzame en energiezuinige maatschappij
 - het stimuleren van alternatieven voor particulier autoverkeer;
 - het stimuleren en promoten van autodelen
 - het nemen van initiatieven om te komen tot een energievriendelijke sociale huisvesting. Net wie financieel minder gemakkelijk het einde van de maand haalt, is gebaat met een lagere energiefactuur.

- de gemeentelijke vloot verder omvormen en bij het vervangen van voertuigen maximaal kiezen voor elektrische voertuigen of voertuigen op hernieuwbare bronnen;
- **Alternatieve woonvormen** (cohousing/kangoeroewonen) mogelijk maken binnen de gemeente
- **Ondersteunen** van **transitie-initiatieven**⁵ van het maatschappelijk middenveld. Een betrokken gemeentebestuur ondersteunt en stimuleert ideeën als:
 - weggeefmarkt,
 - repaircafé,
 - alternatieve/groene stroomvoorziening voor eigen gebouwen en openbare verlichting,
 - deeldepots zoals deeldepot2650 in Edegem.
 - samentuinen en initiatieven rond samen tuinieren,
 - voedselteams,
 - plukboerderij
 - ruilmarkten

⁵ Transitie initiatieven: Een kleine groep gemotiveerde personen binnen een gemeenschap komt samen rond een zorg die ze delen, zoals bijvoorbeeld klimaatverandering

Duurzame ontwikkelingsdoelstelling 12

Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen

Onze consumptiemaatschappij produceert veel afval. Grondstoffen duurzaam beheren en efficiënt gebruiken is dan ook een must. Wereldwijd moeten mensen warm gemaakt worden voor een duurzamere levensstijl. Verder wil men de voedselverspilling indijken en minder afval produceren.

De regelgeving en normen voor het beheer van afval worden meestal bepaald door Europa en de nationale of regionale overheid. De EU-richtlijn 2008/98/EG verplicht tot het opstellen van plannen voor afvalmanagement en preventie van afvalproductie. Tegen 2020 moet 50% van het huishoudelijk afval en 70% van het bouwafval gerecycleerd worden. Afvalverbranding wordt mogelijk een nieuwe energiebron. Afval wordt meer en meer benaderd als een hulpbron dan als een probleem. Dit spoort samen met de nieuwe Europese voorstellen voor de circulaire economie waarin afvalverwerking en grondstoffenbeheer een cruciale rol spelen.

Uit: Lokale schouders voor mondiale uitdagingen (VVSG)

Rol & belang van het gemeentebestuur

Het gemeentebestuur vervult een voorbeeldfunctie in duurzame consumptie- en productiepatronen door:

- een duurzaam en efficiënt afvalbeleid te voeren;
- duurzame consumptiepatronen na te streven.

Concrete acties

- Het gemeentebestuur moet inzetten op het sensibiliseren van de burgers voor het **voorkomen van afval**, voor het **scheiden van afval** en voor het **tegengaan van zwerfvuil**, zoals:
 - Beperken van de restfractie door sensibiliseren bevolking
 - Permanente acties rond de zwerfvuilproblematiek (zoals actie Landelijke Gilden)
 - het is logisch dat het gemeentebestuur de werking en opleiding van compostmeesters blijft ondersteunen en zo mogelijk zelfs uitbreidt. Hoe kan het gemeentebestuur verder inspelen op dit Cradle to Cradle en een andere soort afval (laten) verwerken tot iets bruikbaar
- Naast een **duurzame en zoveel mogelijk lokale voedselstrategie** zijn de mogelijke acties van het gemeentebestuur legio:
 - het kan een *veggiedag in scholen, bedrijven en eigen diensten stimuleren*;
 - in samenspraak met het OCMW kan het een lokale voedselbank of een sociale kruidenier uitbouwen;
 - de gebruikelijke communicatiekanalen kunnen “alternatief” voedsel als insecten en veggie promoten;
 - het aanbod van seizoensgroenten en -fruit aanprijzen op de gemeentelijke scholen, hun keukens en in de eigen administratie van het gemeentebestuur.
- In haar aankoopbeleid kan het bestuur van onze fairtradegemeente nog meer inzetten op **eerlijke handel** door middel van een STOP principe voor consumptie voor op te stellen waarbij een hiërarchie vooropgesteld wordt tussen lokale producten, fair trade consumptie, ...
 - De stimulatie van lokale producten wordt reeds aangekaart in eerdere doelstellingen (zie ontwikkelingsdoelstelling 2)
 - Om fairtrade blijvender te visualiseren kan het gemeentebestuur initiatieven nemen om Fairtraderaten⁶ te initiëren en te begeleiden.
- Het opstarten van/participeren in een **gemeentelijke materialenbibliotheek** lijkt de milieuraad een efficiënte en duurzame vorm van materialenbeheer/gebruik. Voorbeeld: de opstart van een deeldepot (vb Edegem, Wommelgem), ondersteuning repaircafé, ...

⁶ Een FairTradestraat is een straat waar minstens in 30 woningen (of 70% van de woningen indien de straat minder dan 30 huizen heeft) een FairTrade Fan of een FairTrade ambassadeur woont.

Duurzame ontwikkelingsdoelstelling 13

Neem dringend actie om de klimaatverandering en haar impact te bestrijden

De klimaatverandering treft elk land in elk continent. Daarom dient het beleid maatregelen te voorzien en moeten burgers zich bewust worden van manieren van klimaataanpassing. De Verenigde Naties willen kwetsbare naties weerbaarder maken tegen natuurrampen.

Lokale besturen kunnen in hun beleid een belangrijke bijdrage leveren om klimaatveranderingen tegen te gaan, al liggen de meeste structurele ingrepen op Europees, nationaal en regionaal niveau.

Lokale besturen kunnen in hun beleid een belangrijke bijdrage leveren om klimaatsveranderingen tegen te gaan, al liggen de meeste structurele ingrepen op Europees, nationaal en regionaal niveau.

Uit: Lokale schouders voor mondiale uitdagingen (VVSG)

Rol & belang van het gemeentebestuur:

- Het gemeentebestuur kan en moet strategische plannen uitwerken om Kortrijk CO₂-neutraal te maken tegen 2020 of 2030. In die plannen horen dwarsverbanden met veel beleidsdomeinen zoals mobiliteit, water, energie, afval, ruimtelijke ordening, huisvesting, economie en industrie... Klimaatmitigatie en -adaptatie vergen immers een integrale aanpak. Het bestuur kan de Europese Burgemeestersconvenant hierbij hanteren als instrument om haar beleid uit te stippelen.
- Soms is er een spanningsveld tussen natuur en landbouw (zie bijvoorbeeld instandhoudingsmaatregelen / Natura 2000 gebieden). Het is noodzakelijk dat lokale besturen een analyse maken en bepalen wat zij als meerwaarde kunnen betekenen. Plattelandsgemeenten maken werk van klimaatbuffers, een gebied waar niets aan veranderd mag worden, zodat de natuur haar gang kan gaan. Zo kan men zien hoe het klimaat verandert en zich aanpast. Het kan gaan over een gebied met natuurpark of moerassen waar (bijzondere) planten en dieren (o.a. vogels) kunnen gedijen. Een cruciale vraag voor de nabije toekomst is nagaan hoe we het evenwicht tussen klimaat en landbouwvoedselbeleid kunnen herstellen

Concrete acties:

De milieuraad beveelt een actief engagement van het gemeentebestuur aan door:

- Het **gemeentelijk wagenpark** verder **verduurzamen** en bij het vervangen van voertuigen maximaal kiezen voor elektrische voertuigen of voertuigen op hernieuwbare bronnen
- Verder samenwerken met bedrijven om de groeiende gevolgen van de klimaatverandering te verzachten door op het eigen bedrijfsterrein voorzieningen te integreren naar hemelwaterbeleid en vergroenen van bufferzones en ongebruikte gronden.
- In dialoog en samenwerking met de burgers een **draagvlak creëren** voor het uitvoeren van de lokale klimaatplannen. Bestaande burgerinitiatieven als de transitiebeweging stimuleren en waar mogelijk ondersteunen.
- Rond appartementsgebouwen en mogelijk ook elders mee tuintjes voor liefhebbers opzetten. De inzet van het gemeentebestuur ligt hier mogelijk vnl. rond initiëren van een aanbod -al dan niet in samenwerking met VELT e.a.- het project begeleiden en eventueel materiële ondersteuning.
- Het gemeentelijk netwerk van oplaadpunten voor elektrische auto's en fietsen verder uitbouwen
- Samenaankoopacties organiseren voor energiesparende ingrepen in de private sfeer (cfr. dakisolatie, verledten van huisverlichting, ...)
- Promoten van CO₂-neutrale mobiliteit door middel van uitbouw van het **trage wegen-netwerk**

- Mensen terug meer bewust van de natuur door bijvoorbeeld bekend maken van de lokale groengebieden
- Fietsgebruik ondersteunen door fietsfaciliteiten te verbeteren
- Het aanplanten van streekeigen haagkanten, het ontsnipperen van het natuurlijk landschap en het versterken van de resterende landschappelijke waarden stimuleren bij de bevolking en zelf actief toepassen.

Duurzame ontwikkelingsdoelstelling 15

Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen, beheer bossen duurzaam, bestrijd woestijnvorming en landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe

Ecosystemen op land zoals bossen, moerassen en gebergten dienen beschermd te worden. Behoud van de biodiversiteit is prioritair. Aangetaste natuurgebieden worden hersteld.

Het beleid voor natuur- en bosbeheer ligt voornamelijk op Vlaams niveau. Lokale besturen spelen hierin een aanvullende rol.

Uit: Lokale schouders voor mondiale uitdagingen (VVSG)

Rol & belang van het gemeentebestuur:

Lokale besturen kunnen:

- Als partners van het Vlaams Agentschap Natuur en Bos de openbare bossen voor recreatief gebruik inzetten met respect voor de natuurlijke basisfuncties ervan (leefmilieu voor planten en dieren, stiltegebied,...)
- Een brugfunctie zijn tussen natuurbeheer en economie/landbouw (bv. akkerkanten inzaaien met bloemen via subsidies). Zie ook beheersovereenkomsten met de Vlaamse Landmaatschappijen;
- In hun eigen groenbeheer en ruimtelijk beleid aandacht hebben voor biodiversiteit;
- Inzetten op sensibiliseren van de burgers (geen gebruik maken van exoten bij tuinaanleg...) en bij tuinbouwbedrijven;
- Inzetten op vrijwilligers vanuit jeugd- en milieuverenigingen voor bos- en natuurbehoud (vogeltelling, klein herstel van wandelwegen...);
- Via de eigen stedenband of via organisaties uit de civiele samenleving programma's van duurzaam natuur en bosbeheer ondersteunen in ontwikkelingslanden.

Concrete acties:

De milieuraad beveelt volgende acties aan om tot een actief engagement van het gemeentebestuur te komen:

- Projecten als "Behaag ... natuurlijk", die zich concentreren op het **aanplanten van inheemse plantensoorten**, stimuleren en ondersteunen.
- Actie "**1 m² extra bos per inwoner per jaar**" doortrekken en volgende legislatuur minstens 12 ha extra bos realiseren
- Middels een **sectorgericht subsidiereglement** (cfr. subsidiereglement voor het onderhouden van knotbomen) dat hen voor de "verloren" inkomsten minstens compenseert, **landbouwers** aanzetten tot het aanplanten en gedurende een langere periode van b.v. 20 jaar onderhouden van:
 - solitaire bomen;
 - hagen;
 - bebloemde akkerranden;
 - houtkanten;
 - eventuele andere lijn- en puntvormige elementen.
- **Private bossen beschermen**
- Het **trage wegennetwerk** uitbreiden door grote en kleine groenelementen met elkaar te verbinden en deze als natuurverbindingen te positioneren.
- Ondersteunen van Natuurpunt en hun natuurgebieden
- Inzet van lokale landbouwers als volwaardige partners in het beheer van ecosystemen
- Lokale acties uitwerken om **landbouw en paardenliefhebberij** te **verenigen**. Maatregelen zoeken om landbouwgebied voor te behouden voor landbouw en te ontraden voor paardenliefhebberij. Het opleggen

van een minimumoppervlakte per dier in functie van de soortspecifieke voedselbehoefte zou mogelijk reeds baat kunnen bieden en veel verder dierenleed/ -mishandeling voorkomen.

- Verder (financieel) **stimuleren** van jeugdbewegingen die **werken in natuurgebieden** en het eigen aanbod aan activiteiten van algemeen belang uitbreiden.
- Het gemeentelijk straatgroen verder beheren en versterken:
 - Extensief maaibeheer van grasstroken
 - Voor- / najaarsbloeiers in plantsoenen
 - Aandacht voor biodiversiteit
 - Straatbomen verder beheren volgens de principes van harmonieus parkbeheer
 - Verder en nog meer aanbod besteden aan harmonieus beheer van de gemeentelijke parken